

Информация за студенти и други интересуващи се от този профил

- Учебната специалност “Наука за религията (православно християнство)” има за цел да изследва православието в цялостната му история – от времето на най-старата църква до наши дни.
- Тя разглежда особеностите на църковната организация, развитието и систематизирането на църковните догми, формирането на православно-християнския ритуал и произхождащите от него норми на верска практика, жизнен опит и социални действия.
- В центъра на вниманието стоят културите от източна и югоизточна Европа, с двете си големи течения - византийско-гръцкото и славянското православие, най-вече руското и на балканските страни (напр. Румъния, България, Сърбия респ. други страни от бивша Югославия).
- За разлика от традиционното богословие “науката за религията” гледа на православието критично и от разстояние като на един културен феномен.
- Като един от факторите православието е формирало значително своеобразен идеосинкретизъм в множество източни и югоизточноевропейски страни. Затова основната задача на настоящето следване е да се разгледа отблизо взаимното влияние между източноправославната верска, обществената и културна традиция. >
- Важно място в следването заема застъпления в него интердисциплинарен подход, т.е. тясната обвързаност на тази учебна специалност с други преподавани предмети в Ерфуртския Университет – литературознание, езиковедство, комуникационни и социални науки.
- За да се постигне съответния културен усет у следващите, необходим за едно научно религиозно изследване на православните култури на източна и югоизточна Европа, учебната програма предвижда курсове по старогръцки и новогръцки, църковнославянски и руски език, както и пътувания, практики и престои с изследователска цел в чужбина.
- Особено важен е межкултурния компаратизъм на следването “Науката за религията (православно християнство)”. Това означава да се разглеждат на сравнителна основа от една страна различните православни църкви и култури, а от друга страна – православно-християнският свят и западноевропейските църкви и култури.
- Източноправославното християнство влиза, особено днес, по многообразен начин в контакт и в конфликт с различни светски сфери. Особено внимание се отделя на взаимоотношенията религия – съвремие респ. постмодерност, религия – философия, религия – политика, както и религия – естествени науки.
- “Науката за религията (православно християнство)” може да се изучава в рамките на тази специалност като първа (основна) или като втора (допълнителна) специалност. Както при всички предмети, изучавани във философския факултет на Ерфуртския Университет, следването включва шест семестъра за бакалавърска степен и след това може да се продължи (факултативно) още четири семестъра, които са необходими за магистърска степен. Освен това възможно е да се завърши и с докторско звание след следване на тази учебна специалност. Завършването с магистърска или докторска степен е достъпно и за прехвърлилите се от други специалности.

Профил

Новата специалност „Наука за религията (православно християнство)” при философския факултет на Ерфуртския университет е единствена по рода си за немскоговорящите

университети, защото засяга общо разглеждана или почти неизучавана в немските университети област. Става дума за своеобразното религиоведско (нетрадиционно богословско), систематично и културологично разглеждане на това културно пространство, което ще разкрие пред изследователските погледи някои ключови моменти, придобили отново значимост едва след социалнополитическите обрати в края на 20ти век. Ерфуртската специалност “Наука за религията (православно християнство)” си поставя амбициозната задача да събуди и задълбочи интердисциплинарен тип изследователския интерес към това културно пространство.

На първо място ще бъдат включени източно- и югоизточноевропейските православни култури с техните основни течения: византийско-гръцко и славянско (особено руско, сръбско и българско). Досега е изследвана и преподавана предимно православна тематика в историческа, славистична и религиозна светлина. Ерфуртската специалност се стреми да прикове научно-изследователското внимание към православния свят като към самостоеен обект на познание, но винаги в рамките на една по-широка културоложка перспектива, съобразявайки се с даденостите на другите обществени и хуманитарни науки. Противопоставяйки се на богословско-апологетичния подход и мироглед, науката за религията се дефинира чрез критичния, социологичен и културологичен поглед отвън върху догмите, историческата и социална реалност на православната вяра, традиция и ритуал.

Първата цел на специалността “Наука за религията (православно християнство)” в Ерфуртския университет е да въведе учащите се в основите и многообразието на явлението православие, неговото вътрешно единство и самобитност. Православната традиция обхваща множество автокефални т.е. самостоятелни поместни църкви, които са свързани помежду си в съборна общност. Дългата им история може да бъде проследена назад чак до старата църква, защото те всички носят съзнанието, че са част от нея. Вниманието се насочва конкретно към източна и югоизточна Европа, към региона, в който православие се е зародило и установило през вековете. Не бива да се пренебрегва и факта, че в този район и до днес живеят повече от три четвърти от православните християни в света. То обхваща гръцкото православие (от ранновизантийския до новогръцкия период), руското православие (от приемането на християнството за държавна религия в Киевска Рус до разпадането на СССР и създаването на нова Руската Федерация) и специфичните традиции на балканските страни (Румъния, България, Сърбия и други страни от бивша Югославия), в които по-голямата част от населението е православно. Освен тях съществуват значителни православни малцинства (напр. в съседна Албания), малки православни групи в Централна Европа (Полша, Украйна, Беларусия, Чехия, Словакия и др.) а така също в Прибалтика (напр. Финландия). Изучаването на езиците, свързани с тези райони (в момента старо- и новогръцки език, както и църковнославянски език /руска, сръбска и българска редакция/), заедно със сродни по дух дисциплини (например източноевропейска история) трябва да дадат възможност в Ерфурт за задълбочено вникване в подбрана филологическа, историческа и хуманитарна тематика от широкия спектър на източното православие. На второ място ще бъде обърнато внимание и на присъствието на православната диаспора в много части на света – от Близкия Изток през Западна Европа до Америка и Австралия. Съвременният глобализиран свят, с многообразните религиозни и културни взаимодействия между различни страни, народи и нации ни кара да оценим международното присъствие и значимост на православното християнство, неговата културната разпръснатост и разпокъсаност, както и неговото маргинализиране и изтласкването му в периферията на западноевропейското общество.

Втората цел на тази учебна специалност в Ерфурт е в рамките на множество дисциплини да

се задълбочи историческото систематизиране на православните догми и ритуал, на своеобразния начин на набожност и жизнен опит; на условията на тяхното създаване, обособяване и предаване чрез различни форми на организация; обществени норми, манталитет и форми на поведение. Както във всяка религия, така и в православието действуват сили, които създават разнопосочни на практика светски взаимоотношения, индивидуални и колективни типове обвързаност а заедно с това – диференцирани социални порядки. Православието е самостоен културен фактор (заедно с други), който може да бъде разглеждан като една от предпоставките, от които произхожда самобитността на съвремените източни и югоизточни православни култури, тъй като тази религиозна традиция е вкоренена дълбоко в колективния манталитет на тези народи. Интересът към православието в този смисъл ще бъде насочен и от емпирична гледна точка (например религиозно социологична, психологична, етнологична и семиотична), защото то полага смесването с културната си околна среда за основа на дълготрайното си историческо присъствие, от което пък произтичат продължителни социални преобразувания и специфичното му благотворно въздействие. Подобни взаимоотношения могат да бъдат открити, например в отношенията между държава и църква в православния Изток и Югоизток, в тясното преплитане между нация и църква, както и в политизацията на православието, в сравнение със Запада. В много отношения на това се дължат забавилите се и по друг начин протекли секуларизационни процеси на приближаване до светското начало, както и на отдалечаване и откъсване от християнската етика и попадане под влияние на антиклерикални течения.

Третата цел на специалността в Ерфурт е систематичното и сравнително изследване на многообразието на проявите на православното християнство въз основа на различните културни промени както през минали епохи, така и в настоящето. При анализа не географските, културните, езиковите и историческите разновидности на дадените православни църкви и култури не бива да бъдат пренебрегнати извънкултурните и сравнителни аспекти. Поради тази причина в Ерфурт ще бъдат насърчавани такива разработки и изследователски проекти, които излизат извън рамките на отделния регион и наблягат върху сравнението на две или повече православни културни традиции, и църкви. Това би довело вероятно до едно по-задълбочено разбиране на православното християнство и би направило понятна свързващата източните църкви специфика, въпреки техните различни по своему конкретизации. Освен това от особено значение е изследването на историческите връзки, взаимнодействията и сблъсъците на православието с християнските традиции на Запад, именно римокатолицизма и протестанството, тъй като последните са упражнявали значително влияние върху същността на православното съзнание. Не бива да се пренебрегва и факта, че православието се е сблъсквало с други религиозни традиции (например с религиите на късната античност или с исляма) и движения (секти), а в съвремения свят влиза в контакт или често се сблъсква с много значителни антирелигиозни системи от възгледи (напр. с марксистко-ленинската доктрина или с мирогледа на атомната физика). Тези отношения изискват задълбочено изследване, тъй като те от своя страна изясняват основни аспекти на приемствеността и взаимодействията в православието като особена система от символи и значения от различни културни комплекси и произтичащите от тях процеси на приобщаване.

С четвъртата си цел ерфуртската учебна специалност “Наука за религията (православно християнство)” се докосва до проблема за продължителността на религиозните (и парарелигиозните) начини на мислене и схеми на изразяване в нерелигиозен контекст от гледна точка на вероизповеданието. Точно в смисъла на културноисторическата приемственост трябва да се възприеме стремежа да се изведат на преден план категории и структури, създадени първоначално като религиозни, за да се разгърне един

културноисторически надхвърлящ следхристиянското хилядолетие подход към културните явления от Новото време до модерното респ. постмодерното изкуство и литература. Водещата тема на това изследователско звено тук е: докъде определени прояви, превърнали се в иманентна част от секуларизираната култура, са от пострелигиозен порядък и поради това трябва да бъдат тълкувани като повлияни от религията? Като примери могат да бъдат посочени даващите повод за размисъл системи от науката и изкуството, философията и езотериката, ритуалността на ежедневието и календарните празници, от душевният опит и фразеологическите езикови модели. Тук религиоведският подход е в тясно сътрудничество с другите дисциплини, застъпени в Ерфурт, като литература, езикознание и история, както и различни други социални науки, които заедно формират е основното ядро на религиознонаучното изследване на европейските православни култури. По този начин става възможно проникването в дълбочина в православната религия, което води до тълкуване на явления, свързани с насърчаването или задръжките от социален порядък (като модернизирани, цивилизовани, разграничавани) и с определени форми на набожност. Разпространените вече и осмислени понятия като секуларизация или модернизация могат по този начин да бъдат осмислени по-нюансирано.